

Megjelenik a politikai, tudományos és művészeti Lap minden héten kétszer: Szerdán és Szombaton. Hivatalos tudósításokon kívül, Hírlője közöl minden hírdetményt, egy negyed-szelet sorától három krajczárért pengő pénzben.

Nem-rendes levelezők kéretnek az Intézethez bérmentesen küldeni közléseiket.

VILÁG

Előfizetheti helyben és Budán E. M. H. Gusztávur könyvkereskedésében (Uri és kigyó utcák szögletén) félévre postán 6, különben 5 ezüst forinttal, az országban minden — azon kívül csak a cs. kir. fő-postahivatalnál Bécsben.

Minden közlés „a Világ szerkesztő-hivatalának” cím alatt kértetik beküldetni.

Tartalom.

Fővárosi hírek 's események. Kinevezések. Nemzeti színház. (Pályaszínművek ügyében; jutalom-elitálás 'sat.) — Országgyűlési tudósítások: Septemb. 7-kén XL. országos ülés mindkét táblánál. (A t. KK és Rlnél tanácskozási tárgy: a büntető-rendszer munkáját vizsgálata. A FÖRRnél tanácskozási tárgya: a vallásbeli átmenet.) Sept. 9-kén XL. országos ülés mindkét táblánál. (A t. KK és Rlnél folytatott a bünt. rendsz. munkáját vizsgálata. Am. FÖRRnél eldöntött az átmenet kérdése.) Sept. 11-kén LIII. kerületi ülés (tárgy: börtönrendszer iránti választmányi javaslat folyt. — XLIII. országos ülés a FÖRRnél.) Országgyűlési rövid közlés a sept. 12, 13's 14-kei kerületi 's országos ülésekről. — Pozsonyi hírek. — Megyei 's egyéb vidéki közlések: Zalából a legújabb követválasztás utóhangjai. Csánádi közgyűlés (viszályok.) Zempléni közgyűlés (Küszöbön a tisztújítás.)

Nagybritannia. (A londoni községtanács Esparteronak átnyújtandó üdvözlő iratot határoz 'sat.) Spanyolország. (Zavargás növekedése; szakadások a miniszteriumban. Németalföld is elismeri az új spanyol kormányt.) Franciaország. (A Journ. des Debats üdvözlő szavai. — Ki nyerte Izabella királynőt?)

Hírlapi kalászkok.

Társas. Második magyar iparműkiállítás 1843ban. — Hazai bibliographia. — P. Thewrewk József utazási naplójából.

Hivatalos és magán hirdetések. Gabonaár. Pénzkelet. Duna-vízállás.

Fővárosi hírek 's események.

h Pest, sept. 16. Nagy kedvünk volna egy hosszú tragicomicus tirádát írni, ha ehez egyáltalában kedvünk lehetne, midőn arról van szó: hogy városunkban a többség és hatóság iránt csakugyan nem igen nagy tisztelet mutatkozik. Azt akarjuk t. i. mondani, hogy a városkapitányság részéről kiadott tilalmak minden szigorúsága dacára némely ernyőponyvák olly pongyolán, 's minden szigorú magoktartása nélkül fityegnek le az utcákon, hogy az elhaladó szemével szemtelenül összeütközve őt tetemesen gátolják tova haladásában. Így tegnapelőtt is egy, koránsem hallábnyi magyar ur ember kalapját olly ponyva sodorta le fejről. Vagy tán a rendelet csupán az árus boltokra sensu strictissimo, 's kávétermek előtti terekre nem vonatkozik?

— Városunkba híres emberek érkeztek! A művészet 's művészeti kórság e századában figyelemre méltó férfiak — t. i. vizitprók, vagy inkább vizenjárók. A két férfiú egyike Kiellberg svéd, másik Balchen norvégiai, kik Pozsonyban számos nézőség teljes meglepődésére járkáltak a Duna hajjai fölött sajátzerű lábbeli készületeikkel, 's most itt kívánják ügyességüket kitűntetni.

— Beállván nem sokára az ősz unalmas estéi, fővárosunkban czélszerűbb és nemesebb mulatságot nem igen kereshetni kellemes lelki szórakozás 's művészeti élvezetében, mint a színi előadások élvezésében. Azért figyelmeztetjük a t. közönséget nemzeti színpadunk ügyére, melly ezentúl kivált drámai, és talán operai tekintetben is jeles és változatos előadást nyújtand a közönségnek, 's ajánljuk figyelmébe az igazgatónál octob. 1-jétől nyitandó értelet jutalmas föltételeit. Földszinti 's első emeleti páholy félévre 550 másodeleti 385; zártszék földszint 75, másodeleti 48, földszinti bemenet 48, másodeleti 35 váltó forint; hozzájárulván, hogy zártszéki és bemeneti bérlet évnegyedre sőt egy egy hónapra is áll fen, 's megmondván, hogy egy zártszék évnegyedre 45 fr. hónapra 17 fr. 30 kr., második emeletben pedig 28 fr. 's 12 fr. 30 kr., földszinti bemenet évnegyedre csak 28, hónapra 12 fr. 30 kr. második emeleti bemenet pedig évnegyedre csak 20, hónapra 8 váltó forint, méltán kérdezheljük: lehet-e ennél olcsóbb multság, melly a mellett még olly nemes irányu is legyen?

AVILÁG TÁRCZÁJA.

Második magyar iparműkiállítás 1843ban.

Ki ne örülne, midőn a hazai ipar fejlődésének kétségtelen bizonyítványait díszes gyűjteményben maga előtt látja? ki nézhetné érdek nélkül az évről évre tökéletesebbül gyártmányok 's iparkészítmények mutatvány-példányait, mellyek egyfelől munkatűző szorgalmat, másfelől előhaladt izlésünk és szűkséginkhez mért haladó találmányokat tanúsítanak. Minél nagyobbak kellene tehát lenni a hazai öröme és érdekeltségének, ha a kiállított tárgyak összege várakozásának nem csak tökéletesen megfelelné, hanem azt tán még felül is haladná.

Van e hon műiparos osztályában teremő erő, 's izlési finomság, és kétségtelen. Bizonyítja azt a tavali kiállítás, bizonyítja hasonlólag az idej is. De a szokatlanság ingere, az újdonság varázsa, melly taval olly rendkívüli elősegíté a nálunk addig ismeretlen dolog meglepőségét, ez idén jóval gyöngült, 's így most a hatás, melly még taval a szemkápráztatást is eszközül használhatta, már a nagy tömegnél is inkább hideg vizsgálat eredményein alapszik. 'S annál nagyobb az idej iparműkiállítás dícsősége, mivel azt egyedül belső tartalmassága által vivhatja ki, lefoszolván némileg az újdonság-kapkodás felületességének színvonalát.

Nem tagadhatni, hogy tárgygazdagságra nézve az idej kiállítás azon reménynek, mellyet ápolánk, egészen

— Ambrosich Nina k. a., a milanoi conservatorium jeles növendéke, ki multkor föléptekor minden elfogultsága mellett is, kitűnőleg kedves, kellemes csengő hangjával, szava bájos színezetével méltó tapsokra hívá föl műértő közönségünket, bizonyos közbevetett, az ifjú művésznő által leküzdhetlen akadály miatt, a „Bájital”-ban, mellyel mármár készen vala, nem léphetend föl nemzeti színpadunkon. — Őt a szép készülségű kitanult énekesnő, kihez fogható, dalra, — Tadolinin kívül — még kevés éneke színünkön; a nemzeti nyelvünk iránt nagy előszeretettel tanúsított idegen hölgyet, könnyen sikerülhetendett második énekesnőül színpadunkra megnyerni; ha egy ujan szerződött prima-donna-assolutának vagy más valakinek más kép nem tetszett volna. . . . Most tehát Schodelné és — Eder Luiza meg — Lipcsei Klára; és megint Lipcsei Kl., Eder L., és Schodelné! . . . Eljen a művésznő „forró honszeretet,” 's a „nemzeti opera emlélések szíven fekvése!”

— E napokban jelent meg a Kisfaludy-Társaság által megindított, „Külföldi Regénytár” XVI. füzet, 's benne Bulwernek Vajda által angolul fordított „Éj és Korány” című igen érdekes regénye fejeztetik be. —

— Megjelent hasonlóképpen a Tudománytár idei júliusi füzet is. Vajha a magyar olvasó közönség ezen folyóiratot élénkebb figyelemre méltatná. Érdekes cikkekjei következnek: Népművelés, írta Györy Sándor. Az ész-jog tudomány fejlődése 's jelen állapota Pauler Tivadartól. „Csepel” Bognár Józseftől. Okleveles toldalak Briedl Fideltől. 'S végre rendes függetlenül: Literatúra meliképek, kritikai szemle és bibliographia. — Ha pártoljuk azt, a mi napi becsesel bír, miért nem azt, a mi maradandóbb értékű?!

— Esztergami Beime József egy Pesten létező könyvnyomó intézetnek több vállalatáról ismeretes tulajdonosa legújabbban nyert k. k. kiváltság mellett jövő October 1-jével napi lapot fog megindítani, e czímmel: „Merkur, kereskedési 's mesterségi hírtár.” A lap programja mai számunkhoz van csatolva; mi kötelességünknek ismerők e derék, 's ügyes kezek között, millyekről a kiadó tulajdonos ur, kétségkívül gondoskodni fog, nagyhasznává lehetendő lapra t. olvasóinkat figyelmeztetni.

— Az országút pompás kövezése halad; kissé megfontolva, az igaz: de nekünk ez ellen — noha különben a kövezésbeni sebes haladást nemcsak nyakszögnek nem hiszszük, de sőt nyakszög elleni óvszernek tartjuk — kifogásunk legkevésbé sem lehet. Tudjuk, sokszor meg kell forgatnia a kövezőnek a szírdarabot, míg kellő helyre illeszthető, no de aztán meg is lesz ám az fontolva. Dícséretére válik a városépítő küldötségnak azon kitűnő buzgalma, mellyel a kövezet dolgában ez éven kifejtett. Adja poros városunk nemtője, hogy minél előbb egész városunk úgy legyen kövekkel kirakva, mint a vaczi-utca és országút. De oh, mikor kerül még a sor több lábfczámító kövezetű utcákra?

Nemzeti színház. Az igazgatóság által 1843ik évben, a legjobb „magyar népeletről” merített, minden aljasságtól ment, jó irányu látványos színmű-re kitett 50 arany 's azonfelül előadási részjutalomra, folyó évi július 1-ig, mint kijelölt határnapig beérkezett pályaszínművek ügyében, bírálatra megkért választmány, bevégezvén a kihirdetett módon bírálatát, az eredményről következőben tudósítja a t. cz. közönséget u. m. A pályázásra bocsátott 11 színmű közül, bár némelyike egy vagy más

tekintetben figyelemreméltónak találtatott is, a jutalom-föltételeket azonban a legnagyobb rész távolról sem közelítvén meg, azok szerint díjra csak kettő érdemesíthetett — u. m.: A 4dik számú „Szökött katona” című eredeti színmű 3 felvonásban; jelige: Már mi nálunk verbuválnak kötéllel — és a 12dik számú „A Kalandor” című látványos népszínmű 3 felvonásban; jelige: Köznapinép életnemszül nagy-szerűtleg méltóbban jellemzi a tömegcselekvőségét az erénynek bűnelleni harca. — Mellyek közül, noha a „Szökött katona” helyes és előadásban jó hatást ígérő ügyes bonyolításu, a mellett tiszta egyszerű színi szerkezetével teljes figyelmet érdemlő műnek találtatott is, a többség véleménye mégis, a bár szerkezetében több színi nehézségekkel terhelt, de tartalmában igen érdekes és látványos „Kalandor” című 3 felvonásos népi színművet érdemesíté az első 50 arany, 's a kihirdetett módon kiadandó előadási részjutalomra; minthogy benne, a másiknak minden jelességei fölött a magyar népi 's kitűnőleg a hozzánk legközelebb álló 's legismertebb pesti népelet, igen ügyesen, bő tárgyismerettel és korszerű satyrai éllel levén jellemezve, azt a jutalomkérdésnek, már e tekintetknél, de továbbá: nagy színi hatást ígérő látványos szerkezeténél fogva is, sokkal inkább megfelelőnek találta; emelven becsét még a változatos társalgási élénkség és jó tiszta 's könnyen folyó nyelve is, melly mindenütt a beszélő egyének társasági állásához képest következetesen jellemző és természetes. A „Szökött katona” amásod rendű vagy is a rendes drámai jutalmazás és kamatozás mellett ajánlatott előadásra. Ezután fölbonthatván a két pályanyertes műnek jelíges levelei, kitűnt hogy a Kalandor szerzője: Ney Ferencz, a Szökött katonaé pedig: Szigligeti. A többi színművek jelíges levelei az ülésben fölbonthatlanul elégettettek, magok a művek pedig a nemzeti színházi levéltárba átadattak, íróik számára, ha netán kívánják, a lemásolathatás fenhagyatván, minthogy az eredeti példányok, szükséges ellenőrzés tekintetéből a levéltárban megtartani határozattak. — Pest september 14-kén 1843.

Fáncsy Lajos választmányi jegyző.

Augustus 31-én a tűzvész által károsult miskolcziak javára, Schodelné assz. minden díj nélküli közremunkáltaival, adatott, „Eskü” című operából, levonván a napi költséget, tiszta jövedelmül maradt 1000 for. váltóban. — Ez alkalommal továbbá a fentebbi jótékony czélra adakoztak: t. cz. Obrenovics Mihály herczeg 10 aranyat, Majthényi Imréné 12 f. 30 k. Lászlóné 1 f. 30 k. Steinbach Ferencz 2 f. 30 k. Fekete 2 f. 30 k. NN. 12 f. 30 k. Farkas Gábor 11 f. 30 k. Memlauer György 2 f. 30 k. Mayerfy Xr. Ferencz 100 f. Mózsa Lajos 1 f. 40 k. NN. 30 k. 's így összesen 260 forint 10 krajczárt váltóban. Mind ez, mind az előadásból jövedelem már kézhez küldetett. Pesten september 13kán 1843. Szigligeti, titoknak, Kolosy Gergely pénzszedő.

meg nem felel. Ugyan is taval azzal biztatók magunkat, hogy a kiállítás mintegy rögtönözve lévén, majd a jövőre azaz a mostanira, rendes kihirdetések 's előadások következtében sokkal több tárgy gyűlend össze mindenfelől; amazt csak csekély, de nagy reményeket gerjesztő kezdetnek vevők, 's vártuk hogy majd az idén bírándjuk az egyetemes magyarhoni műipar méltó képviselőit. 'S mi történt? Összesen véve, ha kevesebb nem is, de bizony nem sokkal több érkezett kiállításunkra, mint taval, egyes iparcikkek 's gyártmányi ágakra nézve pedig határozatlan kevesebb 's kevésbé is feltűnő, — például bútorok, porcellán 's st. De ez koránsem azt jelenti, mintha összes becsé az idej kiállításnak a tavalinál alább állana, sőt sok tekintetben a számosság hiányát belső becsre nézve üti helyre. Minthogy azonban ennek meghatározása nem csupán külső tekintet, csín 's izletes alaktól, hanem tartósság, czélszerűség és aránylagos jószágolt is függ, miről ítélni az illető műbíráló választmány dolga: itt csak röviden érintem a feltűnőbb tárgyak sorozatát. Valóban kár, hogy a tárgyak felállítása 's elrendezése, és a jegyzék számai és sorozata közt nincs összhangzás, mert ez a szemlélőnek nagy könnyebbségére, 's illy dolgok körüli nem fölösleges kényelmére szolgálna.

A beküldött tárgyak feltűnőbbjei következők: Gosznovitzer Vilmos vontvas és hengersony gyárából különböző sodronyok; Révész György kis-kun-halasi lakatosmester egyik műlakatja; Paiczmann testvérek iglói vashámorából küldött különböző vaspéldányok; gróf Schönbörn munkácsi vasgyárából különböző vasműöntvény, 's Zugmaier-féle eke; Heisz Lőrincz pesti

szerkovácsból különböző mérleg, pecsétajtó 's egyéb igen csinos dolgozatú eszköz; Eissenschmid szinte pesti szerkovácstól többnemű kés és borotva; hg. Coburg-Gotha pohorellai vashámorából soknemű vasak; Wagner Ferencz tizedmértéke, 's tengeri-morzsolója; Kirner puska-műves puska és nyolczesővű igen csinos pisztolya; dr. Gall Lajos gőz-víz-fürdői készülete szeszgyártásra, nagyszerű és igen szép; vaskönyvsajtó a pesti Józzef-hengermalomból. Selyem-ostályzatban Scotti Fridrik, — bihari selyemtenyésző egyesület. Singer, Valero részint nyers-selyem, részint szövött példányai; Koch Antal bársony szövetei a hazai iparnak szép bizonyosságai; — posztót a leibitzi gyapot kelme készítő társaság, a gácsi gyár, kassai szegények háza, Wrchowszky, skaliczi posztós 's mások küldöttek; porcellán a herendi gyárból igen szép: üveg Kuhinka, Perger, és Zahn gyáraiból küldetett szép példányokban; Mayer Károly cseppni gyárának czukorpéldányai szépek, úgysszinte gr. Forgács Antal gácsi czukorgyárának készítményei; figyelmet érdemel továbbá a zólyomi részvénytársaság répacukor-kiállítása. Kölber Jakab két hintaja az e nemből legdiszesebbek közé sorozható; szabómunkák leginkább Tóth Gáspár, Gyenes, Pethő és Lapedato által képviseltetvők; gombkötő munkában legszebbet Szilágyi állítja ki; a keztyűsök közül Häfele pozsonyi, és Klapper pesti mesterok tüntetik ki magokat; bútorokra nézve, Steindl, Fischer, Hanky, és Szombathelyi (Csetneken) kiállítványai tűnnek fel; Seiler zongorája, legalább külső csínra nézve remek; papirgyártmányokban Hüttner

Ő cs. kir. ap. Főlsége Priviczér István kormányzóki ül-
nököt a fumei e. b. váltót-szék és tengeri-hajózási ügyelő
bíróság elnökévé, Pa uer Kár. váltót-széki bírót pedig a fumei 's ma-
gyar partvidéki kormányzóki elnökévé méltóztatott kegyelmesen ki-
nevezni.

Ugyan ő cs. k. ap. Főlsége Zlamál Vilmost, az ország barom-
orvosát a pesti m. kir. egyetemnél ürességben volt baromorvosi
tanszékre kegyelmesen kinevezni méltóztatott.

A tiszta-ujlaki kir. sósállítási hivatalnál az ellenőriállomás üres-
ségbe jött.

Országgyűlési tudósítások.

Pozsony, szeptember 7-én.

XL országos ülés (mindkét Táblánál.)

(A K. K. és R. R. el.) A XLIV. fejezet után kerüle-
tileg alapított újabb fejezet országos tárgyalás alá vétet-
tén, szerinte, ki bármiféle közsegedelmet akár pénz-
ben, akár természetben, akár pedig katonai ujonczok-
ban, országgyűlési ajánlás nélkül, megígér, kivet, és
beszed, a beszédett összeg visszatérítésén felül a zsar-
lásról szóló 34. fejezet, — a kényszerítő módon állított
ujonczokért mint emberrabló a 17. fejezet értelmében
lesz büntetendő; ugyan eképen büntetendő azon tisztvi-
selő is, ki az említettek a köztörvényhatóság végzése
nélkül ön hatalmával követte el, 's ha ezen büntetést a
törvényhatóság elmulasztaná, a legközelebb országgyű-
lésen egybegyűlt országos RRknek joguk leendő azon tiszt-
viselő ellen közkeresetet rendelni. — A felolvasott tör-
vényjavaslatra a nmlgu elnök megjegyzé: mikép nem
tagadhatni, hogy Ulászló V. Decretumában, miként azt
tegnap is megemlíté, illyesmiről tétetik ugyan említés, —
ezen tényről a becsületlen összeköttetésben, de annak
kivihetőségét is képzelné nagy mesterség; Ulászló idejé-
ben azért hozatott oly törvény, mivel a nemzet módok-
ról gondolkodott, hogy Ulászló háza ne uralkodhassék;
a szóló kir. személynek ő exclija e tárgyra nézve akép
kivánt rendelkezni, hogy törvény által mondassék ki,
miszerint illy esetben fizetni senki se tartozzék, 's ha va-
laki arra erőszakot használna, az erőszakoskodótól ha-
sonló módon törvény útján a kicsikart összeg itéltessék
vissza; ez lenne természetes következtetése a dolognak.
Továbbá felhozá, hogy midőn a tegnap vitatott d) pont-
ban oly keményen büntetetik a király rosz tanácsadója,
és ki azon rosz tanácsot végrehajtandja, szoros logi-
ca következtetésben iparkodni fog a tanácsos, hogy rosz
tanácsot ne adjon, mind pedig a végrehajtó hatalom
ovakodni fog a törvénytelen parancsok végrehajtását
eszközleni; hát ha a megye oly statutumot hoz, mit
jónak lát ugyan de mely nem törvényes, és annak egyik
vagy másik tagja engedelmessé nem akar, mert
ollyannak engedelmeskedni constitutionalis országban
nemis tartozik, a bíró bizonyosan alóla felmenteni
fogja. Ez ellen elmondattott: hogy a mult időközön okulva
a szerkezetet megtartani szükséges, 1825-ben ugyan orvo-
soltattott a nemzet ebeli sérelme, de azért, hogy illy tettek
a kormány által elkövetettni nem fognak, eléggé a nem-
zet biztosítva nincs; és ha alkotmányos országban a fe-
jedelem jogai törvényeken sarkalnak, nem kell rosz né-
ven venni, ha a nemzet is törvényeiben őtalmat keres, nem
szokták egyszerre a nemzetet jogaitól meg fosztani 'sat.
A másik fél mondá: mikép ezen törvény által csak a sé-
relmek orvoslását akarja a törvényhozás a büntető tör-
vénykönyvbe átvinni, és hogy csak mindig a felülről jött
hibákat keresik, pedig alulról is szinte történnek kihá-
gások, törvénytelenések; e végre tehát ha a kormány
tetteiért feleletre vonatik, legyenek egyszersmind fele-

lősek a törvényhatóságok is. Erre válaszoltattott: mi-
képen megismerik, hogy alulról felülről egyformán e-
rednek méltatlanságok, 's hogy az alulról jött tör-
vényellenes cselekvények mellőztessenek, korlátoztas-
sának, megkivántató, hogy például felülről sugároz-
zék le mind az, mi nemes és törvényes; a vitatkozás
közben mind a kormány által, mind pedig a megyék-
ben elkövetett számos esetek említették meg, melyek
vagy törvénytelen uton eszközöltettek, vagy a törvény
végrehajtása elmulasztásából származtak, de melyeket itt
egyenként előszámlálni szűk körünk nem engedi. Végre
egyik megyei követ a célnak elérése tekintetéből kívánta:
hogy minden országgyűlés annak megvizsgálásával kez-
dessék meg: vajjon az előbbi országgyűlésen hozott tör-
vények mindenütt végrehajtottak-e. A többségnek e feje-
zet körüli megállapodását már fentebb kijelentettük; 's a
bünt. törv. könyv olvasása folytatott. A hivatalos kö-
telessége teljesítésében eljáró tisztviselő nyilvános meg-
gyalázásának büntetéséről szóló 449. §ból a 269. §ra
hivatkozást kihagyatni, és a visszavonhatóság megengedését
itt többen mellőztetni kívánták; a kívánság ellenében egyik
megyei követ mondá, miképen igen gyűlöletes volna a
közpolgárokra nézve, ha a tisztviselő, és polgárok becsü-
letsértésénél különbség tétetnék; a ki rágalmazását be-
bizonyítani nem képes, az természetesen süjtassék, de a
meggondolatlan szótól, ki sértő szavait visszavonja 's az-
zal maga elismeri, hogy gondolatlan tettet követett el,
büntetni nem lehet; — ez elvet megállapították a RRk a
269dik §nál, mit a szóló itt is fentartatni ohajtott, de vá-
laszul adatván: hogy a tisztviselőt, midőn bírói foglala-
tosságát teljesíti, ha a felhozott elv felállítatik, a vesztett
fél sokszor legnagyobb konoksággal, 's összeszedett, vá-
logatott szavakkal gyaláztatja, 's tisztí tekintetnek ala-
csonyításával legnagyobb méltatlansággal szabadon ille-
heti. Mondatott tovább, hogy a tisztviselő és közpolgár
közti fokozatnak is kell lenni, mivel a közpolgár a be-
csületsértést, gyaláztatást kikerülheti, de a tisztviselő, mi-
dőn hivatalos kötelességében, például valamely végrehaj-
tásban, foglalkozik, ott a gyaláztatást, becsületsértést a
szenvető féltől nem mellőzheti, — 's ha a közbátorságot
fentartani akarjuk, a közhatóságot kormányzó férfiak
tekintetét is szükséges fentartanunk; különben is Magyar-
országban a törvényhatósági tisztviselők, mert fizetésök
igen csekély, leginkább csak becsületért szolgálnak, 'sszép
becsületben fognak tartatni, ha akkor, midőn valamelyik
tisztí kötelességben jár, akárki által szabadon becsületé-
ben gyaláztathatik. Történt még erre is némi viszonzás,
a többség azonban a 269 §t akép módosította, hogy azon
elv is menten tartassék, miképen a tisztviselő és a köz-
polgár becsületsértése közti különbség felállítva ne legyen,
minden becsületsértésre nézve: a közkeresetnek
megkezdése után a visszavonás büntetlen-
ségi mentességet nem eszközöl, mivel a ki csak
gondatlanságból 's nem szándékos roszaságból követi el
a becsületsértést, elég ideje marad vagy a tett után azon-
nal, vagy a kereset megkezdéseig vétékét megbánni, 's
annak visszavonásával a sértett féltől bocsánatot kérni.
Most egyik megyei követ megemlíté, miképen a XXVII.
fejezet megállapítva van, 's a conclusumma vált 269 §st
felforgatni 's a már elhatározott tárgyat veszedelmes kö-
vetkezés nélkül megváltoztatni nem lehet, 's azért a mai
határozatot, ha a RRdek többsége megtartatni kívánja, az,
a köztisztviselők becsületsértésére nézve, külön §ba fog-

laltassék. Azonban válaszul adatott: miszerint itt vesze-
delmet a conclusum-megsértésben nem látnak, 's illyen
systematicus nagy munkánál többször megtörténik a vál-
toztatás, a nélkül hogy azt visszavonásnak mondhatnók,
's a törvényhozásban nincs nagyobb hiba, mint makacs-
kodónak lenni, mert nem szégyen a hibát átlátni, de a
hibát átlátva nem javítani hiba 's e szerint a RRk előbb
kimondott határozatuk mellett maradtak. — Azon §, mely
a 469. után kerületi megállapodás után keletkezett, mely
szerint azon közhivatalnok, ki a fenálló törvényt sértő
pápai bullára a kir. tetszvényt aláírja, hivatalának el-
vesztésével — ugyszinté azon főpásztorok is, kik megyé-
jökben vagy kerületökben kir. tetszvényt nélkül valamely
pápai bullát kihirdetnek, vagy törvényt sértő pástori
körlevelet bocsátanak közre, hivataluk, 's ennek ja-
vadalmi elvesztésével büntetendők, került tanácskozás
alá. — A nm. elnök megjegyezvén, hogy a pápai bullára
a kir. tetszvényt mindig ő Felsége kegyelmes rendeleté-
ből iratik alá, ebben az aláíró titoknok nem ellenkezh-
tik 's azért mivel ő kötelességét teljesíti, hivatala elvesz-
tésével nem büntetethetik; a főpásztorokra nézve pedig,
minthogy a világi hatalomnak az egyházi dolgokba eresz-
kedni nem lehet, de különben is a püspököket egyházi
méltóságaitól talán csak a synodus foszthatná meg, 's
tőlük olyat, mit a közállomány nem adott, de nem is ad-
hatott, elvenni lehetetlen. — Még a kérdés alatt levő tör-
vény §. ellenében a káptalanbeli képviselők által számta-
lan ok gördítetett, 's hosszas előadásokban mutogatott,
hogy a rom. cath. hit egység-elvénél fogva kormányoz-
tatik Romából az egyházi rend, és az onnan nyert bullák-
nak, brevéknek soha sem volt szándékuk a törvényt meg-
sértetni, sőt abban mindig olyakra figyelmeztetik az
egyházi rend, hogy mit kelljen megadni istennek, 's a
hazának, 's minthogy a hit dolgában a világi hatalom nem
bíráskodhatik, a §t kihagyatni kívánták, de a RRk, marad-
jon'ával a szerkezet meghagyatott.

(A főrendi táblánál.) Az általunk már köz-
lított, vallásbeli átmenet tárgyában indítvány a tegnapi
határozat szerint közíratra bocsátatván, már a mai ülés-
ben a m. FÖRRek kezénél vala. A vitatkozások ma sok-
kal határozottabb alakban folyának, mert a vélemények
csak kétfelé ágazván, a nyilatkozványok is vagy az
egyik, vagy a másik alternatívát tárgyazák; így tehát
mind a RR izenete, 's törvényjavaslat, mind a fenérin-
tett indítvány pártolókra találtak. Elősoroljuk, — men-
nyire időnk engedi — azon védokokat, melyeket az
izenet ellen, 's az indítvány mellett, és viszont felho-
zatni hallánk. — Előre kell bocsátanunk, hogy nem nagy
volt azok száma, kik az izenetet elleneztek, 's az illy
szellemben felszólalók is csak kevés új argumentummal
támogaták véleményüket; mondatott ismételve, mikép rit-
kán történik az átmenet tiszta meggyőződésből, hanem
inkább más mellékezőlekből, 's épen azért szükség, hogy
illy átmenni kívánó egyén előbb a kathol. vallás valódi
becséről győztessék meg, 's ekkép taníttassék. Illy vé-
leményben van ugyan az anyaszentegyház, de azért erő-
vel senkit sem akarhat szorítani arra, hogy a kath. hit-
ben maradjon. Az mondatik ugyan, hogy a kath. lelke-
szek vonakodni fognak az illető bizonyítványt kiadni, de
illy gyanú alaptalan, mert az eddigi tapasztalás is bizo-
nyítja, hogy illy átmeneti bizonyítványok, mindig annak
idejében, rendesen szoktak kiadni. — Érdekében fek-
szik a közállománynak, hogy a vallásosság a polgárok

pesti, Smith és Meynier fumei készítményei jele-
sek; Pokorny takaréktűzhelyei igen szép készületei-
ek; Hajós Sándor kalapjai ismeretesek. Disztárgyak
közül megemlítendők: Ertl Károly pozsonyi hegedűmü-
ves mozaikra készült 's gyöngyházzal kirakott bőgője;
(de ára 100 arany!); Müller Lajos aranyműves drága
kövekkel ékesített kardja; Schönfeld aradi aranymű-
ves ezüst-asztaléke zeneművel. Hölgyi munkák közt je-
lessek Csáforti Tóth asszony és több növendékeinek
munkái; nem különben Krajcsóvic Luiza asszony-
ság, vásárhelyi Nagy Aloyzia, és Weissz Aloyzia
hímzései. — Figyelmet érdemelnek még az igen csinos esz-
tergályos művek, minőket Rásch Ferdinand pozsonyi.
Krupka ó-budai mesterek adának; ezínművesek kö-
zül Fauser budai mester állított ki csinos tárgyakat;
Schröder István pesti irhatimár készítményei szarvas,
dámvad-, kecske-, őz-, és egyéb bőrökből igen csinos
kidolgozásuk; Kurez Leopold pesti kovácsmester, phaetonja
megtekintésre méltó; — a köteles művek közül Mi-
chel Károlyi tűnnek ki főleg; karton és kendőnemű-
ekből Leitner és fia budai gyártmányit emeljük ki;
dícséretesek a pesti vakok intézetének különféle kézmű-
vei; szíjgyártó Rotter Ferencz szép lószerszámot tett
ki köznézetre; Maisch András magyar diszlovagszere va-
lóban díszes; Oláh kántári jelesek; Manschön osz-
tori figyelemreméltók; a pesti stearyárgyertya-osz-
tályzata meglepő szépséggel kínálkozik; Landerer
és Heckenast betűmutatványai, nyomott arcképei,
's galvani-készülete érdekes mutatvány; Baldieri Sa-
rolta, és Góla Adolf virágbokréti kifűnök; Vágó Já-

nos pesti gépész gabnarostái a gazdák figyelmére érde-
mesek; Haberern hazánkfiának Párisból beküldött szó-
nyegai meglepő változékosságuak. A festék, bányá- 's
ásványneműekből a többek közül megemlítjük követke-
zőket: Indigo: Szabónyi Samuol Rosnyón; szikso,
Zse r a v i t z tól és H u m a y tól Szegeden; vegytani festék-
osztályzat és szalaj-Chamuzzini K i e s s l i n g testvérektől Po-
sonban; Jegecz galiczkereszt, 's dárdanykirály M a l v i e u x
's P r i h r a d n y i g l o i galiczkögyarából; rézmutatványok,
érezkő's kényeső a felső magyarhoni Bányapolgársá-
gól; timsó mutatvány gr. S c h ö n b o r n munkácsi timsó-
gyarából; ide sorozzuk R ö m e r Károly enyv-mutatványit
is; érezforraszt, galicz, bányavirág, dárdany 'sat. kü-
lönféle példányokban, a kir. almagyarhoni selmeczi fő-
kamara grófi hivatalától. Sorozhatnánk elő még
számos tárgyakat, melyek a figyelmes vizsgálót méltán
érdekelhetik, így például óraművek közül Fuchs bu-
dai óraműves, könyvkötői munkából Kammerlohr,
Skolnik Károly (Aradról) szép példányokat küldtek
be 'stb. de legyen ez elég ismertetésül a jelen kiállításnak,
melly elégséges tanúságul szolgálhat arra, hogy a magyar
műpar gyermekkorából mármár kilépni készül, 's ifjonti
virágzatnak indul; mellyre az ég adja legjobb áldását,
hogy két év múlva, midőn ismét találkozni fogunk e
termékben a honi műpar szorgalom-példányival, az öröm-
től repeső szívnek azon hazafini felkiáltásával üdvözölhes-
sük a gyűjteményt: Haladtunk; nézz ide Europa! ama-
gyarnak van már megállapított, szilárd, virágzó műpara!
Két év sokat fejleszthet, sokat érlelhet az anyagi tárgyak
körüli tökéletesülésben; reméljük, nem csatlakozandunk

várakozásinkban! Addig is hazánk műparos osztályának
kedvet, kitűrést, lelkeséget, 's mindenek előtt tiszta ha-
zaifui érzelmét kívánunk, melly erősítse őt a nehézségek
fáradalmi közt, 's végre az érdem polgárkoszorújával ju-
talmazza férfias munkásságát! N e y.

Hazai bibliographia.

Közönséges kézi- és iskolai Atlasz, a
legújabb földrajzi határozatok szerint, a hazai ifjuság és
tanítók számára, valamint az otthoni használatra kiadta
Fényes Elek, h. ügyv. 's a m. t. t. l. t. Pesten, 1843.
Geibel Károly tulajdona. VIII. földabrosz, kereszt 4dr.
egy füzetben, ára: 1 f. — p.

E kézi Atlasz valamint a kiadó Fényes E. ur iro-
dalmunk körüli fáradhatlan szorgalmának: ugy másrés-
ről a kiadási költségeket viselő Geibel K. könyvá-
rus ur azon honfui buzgalma- és figyelmének, mellyel
pangó irodalmunk érdekes termékeit közönség kezé-
re juttatni iparkodik, egyik újabb, méltánylandó sőt dicsé-
rendő tanúsága. Ki tudja mily csekély haszonnal jár a
magyar irodalmi művek kiadása, 's mint koczkaztatja leg-
többnél a kiadó, közönségünk részvétele mellett költsé-
geit, idejét 's fáradságát: elismerendi kétségkívül e
tekintetbeni érdemeit Geibel K. úrnak, ki legújában is
egy igen költséges vállalatba bocsátkozott: t. cz. Fáy
Endre ur, a magyar irodalom veteránjai egyike összes
szépírásmi munkáinak kiadásába, mihez mi, toint általá-
ban minden hasonló érdemű munkák közzétételéhez, őszinte
szívvel kívánunk szerencsét.